

GENÇLERİN SEÇİMİNE MUSALLAT OLMAYIN!

Gençlerin geleceği hakkında karar vereceği, gireceği sınavların sonucuna göre kariyer planlarını yapacağı günlerdir. Bu planlamaları yaparken doğru adımları atmak için aileler ve gençler kariyer meselesine nereden bakmalı? Psikolog Üstün Dökmen ve eğitim koçu Elgiz Henden doğru kararın ancak kişinin kendini tanımasıyla verilebileceği konusunda hemfikir.

Üstün Dökmen

Elgiz
Henden

ÇOCUKLARIN MESLEK SEÇİMİNDE AİLELERE DÜŞEN ROLLER

Ebeveynlerin çocuklar ile iletişimlerinde yaş dönemlerine göre farklı rollerde olmaları gerektiğine vurgu yapan Elgiz Henden şunları söylüyor: Örneğin çocuğunuz 0-6 yaş arasında ise ona öğretmen anne-baba olmanız gerek, çünkü o hayatı ve gereklilikleri sizden öğrenecek. 6-12 yaş arasında yönetici anne-baba rolünde olmalıyız çünkü artık öğrendiklerini uygulama aşamasında anne-baba olarak sizin ona kendisini ve etrafını nasıl yöneteceğini göstermeniz gerekiyor. 13 yaşından sonra koç anne-baba rolünde olmalıyız artık kendi kararlarını vermesi için onu desteklemeli, yeni şeyler denemesi için onu cesaretlendirmeli ve yapmak istedikleri için onu güçlendirmelisiniz. Meslek seçimi kararını 13 yaşından sonra verdiklerine göre bu dönemde anne-babalar gençleri daha fazla cesaretlendirmeli daha çok deneyim kazanmaları için onların olasılıklar dünyasını genişletmeliler.

KARİYER PLANI KENDİNİ TANIMAKTAN GEÇER

Meslek seçimi ve kariyer planlaması konusunda doğru adımlar neler, nerede hata yapıyoruz? Uzmanlar, bu süreçte kişinin kendini tanımasının yol gösterici olacağını söylüyor. Üstün Dökmen, "Meslek seçiminde temel ilke, tercih edilen bölümün kişinin yeteneğine ve hevesine uygun olmasıdır. Kişinin seçeceği işi severek yapması gerekir. Meslek seçiminde para ve statü daha sonra gelmeli. Aileler, çocuklarının kararlarına musallat olmamalıdır" derken Elgiz Henden ise "Doğru kariyer planı önce kendini tanımaktan geçer. Özellikle lise döneminde alacağınız kararlar doğru bir kariyer planının ilk adımları olabilir" şeklinde konuşuyor.

Elgiz Henden

GENÇLERİN YETENEKLERİNİ ORTAYA ÇIKARACAK BİR SİSTEM OLMALI

Elgiz Henden, "Yetenek üzerine yapılan araştırmalar gösteriyor ki sanatsal beceriler 11 yaş, sayısal beceriler 14 yaş, bilimsel beceriler 16 yaş aralıklarında daha da gelişiyor. İş verenler yeni mezunların iş yapma konusunda ya da meslekleri ile ilgili becerileri kullanma konusunda iyi olmadıklarını söylüyor ve iş dünyası yaptığı araştırmalarla yıllardır yetenek açığı yaşadığını söylemesine rağmen, bizler bu araştırma sonuçlarını değerlendirip yeni sonuçlar yaratmak için eğitimde farklılaşmaya yaratıyoruz" diyor ve ekliyor "Eğitim ve öğretim dünyası artık standart eğitim yaklaşımının ötesinde bir yapılanmaya geçmeli ve gençlerin yeteneklerini daha da öne çıkararak eğitim ve öğretim yaklaşımı kullanılmalıdır. Bunun için ilk adım öğretmenlerin yetkilendirilmesi ve öğrencilerin becerileri kullanabilecekleri ortamların oluşturulmasıdır. İlkokuldan liseye kadar her aşamada çocuklar/gençler sadece akademik öğrenmenin dışına çıkmalıdır."

YAKIN ZAMANDA SINAVA GİRECEKLERE ÖNERİLER

Yakın zamanda sınava girecek öğrencilere tavsiyelerde bulunan Elgiz Henden sözlerini şöyle sürdürdü: Sınav her şey demek değil. Gerekli olan hazırlık sürecini yapan her öğrenci bilmeli ki yaptığı çalışmalar karşılığını er yada geç alacak. Sınava emin girerek, kendine güvenmek önemli. Bu sınav sonucunda elde ettiği puanla sadece ve sadece istedikleri bölümleri tercih etsinler, puanını yüksek geldi diyerek istemedikleri, puanını tuttuğu bölümleri yazmasınlar bu hayat kesinlikle mutlu yaşamaya değer.

Merve Yılmaz Örcü

Bugün içinde mutsuz ve başarısız olan insanlarımla yaptıkları belki de en büyük hata kariyer planlamasında yanlış kararlar vermeleri. Gençler kendini tanımadan, becerilerinin farkında olmadan sadece statü ve para kaygısı ile meslekler ediyorlar. Bir genç bir gün uyanığında oyuncu, ertesi gün öğretmen olmak isteyebilir. Onların bu kararsızlığında devreye anne-baba giriyor. Bu zamana kadar çocuğuna seçme özgürlüğü tanımayan aileler meslek seçiminde de söz sahibi oluyor ve gençleri kendileri istedikleri doğrultusunda mesleklerle yönlendiriyorlar.

Üniversite sınavını yaklaştığı bu günlerde kariyer planlaması yaparken nasıl daha doğru adımlar atılacağına psikolog Üstün Dökmen ve eğitim koçu Elgiz Henden ile konuştuk.

DOĞRU BİR KARİYER PLANI YAPMANIN YOLLARI

Doğru bir kariyer planı için önce gençlerin kendini tanıması gerektiğini vurgulayan Elgiz Henden, "Gençlerin kendi başarıları yönlerini, geliştirmeye açık alanlarını bilmesi, karakterini objektif biçimde tanıması gerekir. Boş zamanlarında ne yapmayı seviyorum? Okulda hangi dersleri ilgiyle takip ediyorum? Hangi becerilerimi daha geliştirdim? Hangi becerilerimi geliştirmek için çalışıyorum?" sorularını gençler kendilerine sormalı. Kariyer planını yaparken önemli kontrollerden biride önümüzdeki olasılıkları neler olduğunu bilmenizdir. Her gün kişiye özel olabilecek meslekler, fırsatlar çıkabiliyor. Bunun için gençlerin yeni meslekler ve kariyer yolları hakkında bilgilenebilmesi, doğru karar ve plan yapmasında onlara yardımcı olacaktır. Meslek kararını verdikten sonra artık sizi bu mesleğe götürecek olan becerileriniz bulunmak için eylemlerde bulunmak beceri geliştirmek önem kazanıyor" şeklinde konuşuyor.

KÜÇÜK YAŞTA SEÇME ÖZGÜRLÜĞÜ VERİLMELİ

Kariyer planlamasında yapılan en temel hatanın gençlerin kararlarına yapılan müdahaleler olduğuna değinen Üstün Dökmen de ebe-

veynlerin, komşuların, akrabaların çocukların meslek seçimine katışmasından yakınıyor. Meslek seçiminde temel ilkenin seçilen mesleğin kişinin yeteneğine ve hevesine uygun olması gerektiğinin altını çizen Dökmen, "İnsanların, seçeceği işi severek yapması gerekir. Meslek seçiminde para ve statü daha sonra gelmeli. Çevre önce para ve statü odaklı meslekleri düşünür. Gönülsüz seçilen bir meslek yıllarca okunup ömür boyu icra edilemez" diyor ve ekliyor "Gençler yakın bir zamanda üniversite sınavına girecek ancak çoğu hangi mesleği seçeceğini bilmiyor, puanına göre bir yer seçiyor. Çünkü küçüklükten beri bu çocuklara seçme özgürlüğü verilmedi. Çocukların ne yapacağına hep anne ve baba karar verdi. Küçük yaşlarda çocuklar, seçme özgürlüğünü kullanamadıysa ömür boyu karar vermekte sıkıntı çeker ve yaptıkları seçimlerin sorumluluğunu alamaz. Çocuk seçme özgürlüğünü kullanma aklını kullanmaya başlar

“
İNSANLARIN, İŞLERİNİ SEVEREK YAPMASI GEREKİR. MESLEK SEÇİMİNDE PARA VE STATÜ DAHA SONRA GELMELİ. GÖNÜLSÜZ SEÇİLEN BİR MESLEK İCRA EDİLEMEZ.

Üstün Dökmen

ve uygun tercihlere yönelir. Batılı gençler hangi mesleği seçeceğine önceden karar veriyor ama bizinkiler veremiyor."

GENÇLERİN SEÇİMLERİNE MUSALLAT OLUYORLAR

Çocukların tercih listesini ebeveynlerin doldürdüğünü vurgulayan Dökmen, "Mesela Çocuk grafik tasarımlar bölümünü istiyor. Ebeveynler istemiyor, sen tip oku diyorlar. Sonra aileler Benim çocuğum hiç ders çalışmıyor diyor. İstedemiyor bir mesleği okuyan çocuk ders çalışmaz tabiki. Ayrıca sevmediği bir meslekte asla başarılı olamaz. Ben de bu olayları yaşamış bir öğrenciydim. Üniversite sınavından yüksek bir puan almıştım. O dönemde her yere girebilirdim. Ancak ben Psikoloji Bölümü istiyordum. Etrafımdakiler bana "Puanın zıyan olmasın Fen Bilimleri oku" diye baskı yaptılar. Ben de Fizik Mühendisliği yazdım ve okumaya başladım. 3. sınıfta iken kendi kendime dedim ki "Puanım zıyan olmasın ama ben bu bölümü okumaya devam edersem hayat boyu ben zıyan olacağım". Okulu bırakıp yeniden sınava girdim ve psikolojiye geçtim" diyor.

Yarılış sıralanmanın da kariyer planlamasında yapılan en büyük hatalardan biri olduğuna dikkat çeken Dökmen, ailelerin gençlerin seçimine musallat olduğuna söyleyerek şunlara dikkat çekiyor, "Çocuk istediği meslek doğrultusunda seçimlerini yaparken aileler başka meslek de yaz, çeşitli olsun diyor. Sınav sonucu açıklandığında çocuk istemediği bölümü kazanıyor. Sonra diyorlar ki hatalı sıralama oldu. Bu meyve tabağı değil ki neden çeşit olsun. Gençler neyi okumak istiyorsa o bölüme alakalı yerleri yazması çok normal. Baş meslek okunmayacak sadece bir tane okuyacak. Genel olarak insanlar akıllıca düşünemedikleri işin gençlerin seçimine musallat oluyorlar. Aileler, çocuklarını küçük yaşta sağlıklı seçim yapacak şekilde yetiştirmeli. Eğer bir numkün olmamaşa gençler sınavdan önce Rehberlik Araştırma Merkezi'ne gitmeli. Burada ona tercih envanteri uygulanır. Rehber, doğru yolu değil doğru yollar gösterir. Tercihli çocuk kendi yapar.